

Struktur för analytiskt skrivande – PEFS

Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 7-9

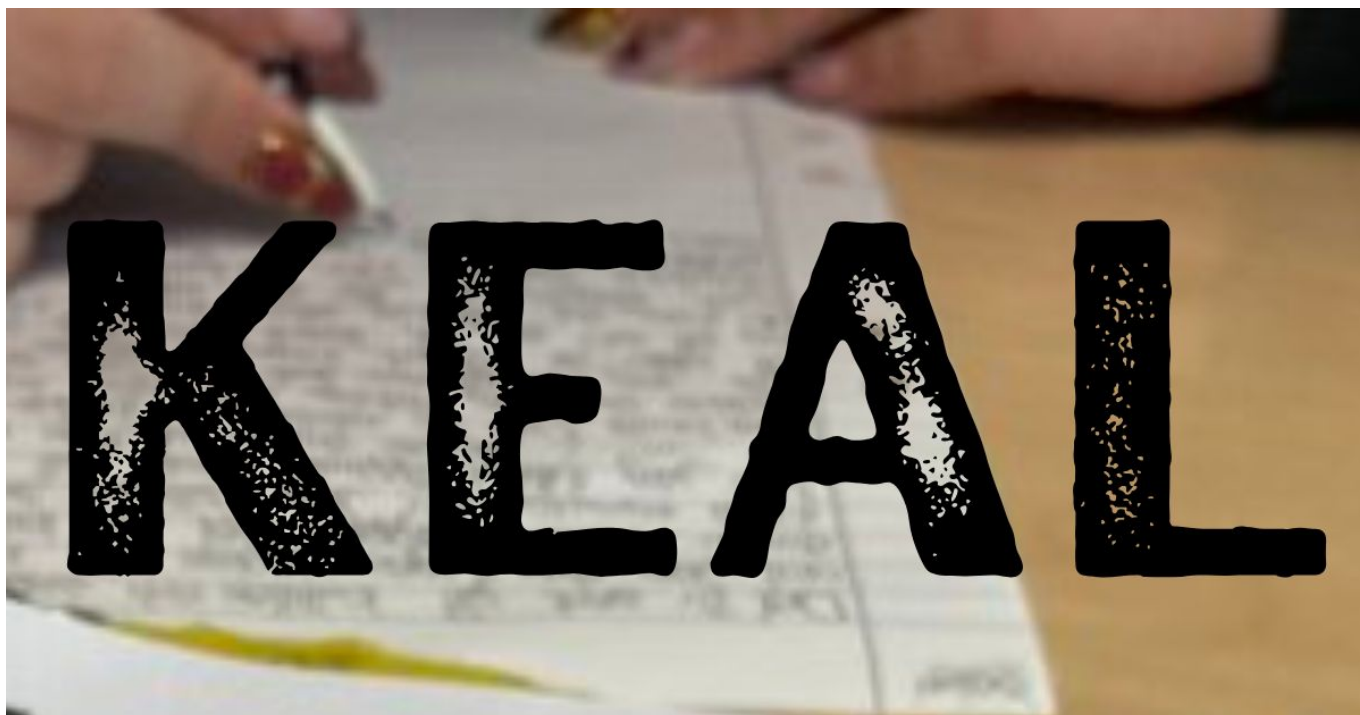
Syfte

Lära eleverna en struktur för att formulera sin tankar i skrift.

Läraren reflekterar

Eleverna har ofta svårt att formulera sina tankar på ett fördjupat, nyanserat och strukturerat sätt. De upprepar sig, hamnar i cirkelresonemang, kommer på irrelevanta sidospår och missar viktiga detaljer. En tankestruktur brukar underlätta och en akronym gör det lättare att komma ihåg skrivandets delar.

Metod

Jag inleder med en fråga som besvaras genom analytiskt skrivande. Ett exempel om huvudpersonernas vänskap i inledningen av *Som eld*, Sara Lövestam kan vara: "Är Anna och Lollo på väg att bli vänner?" Därefter infogas instruktioner som berör akronymens fyra delar:

- Påstå: Svara på frågan med en hel mening.
- Exemplifiera: Beskriv några episoder i texten som styrker ditt antagande.
- Förklara: På vilka sätt är dessa episoder bevis/tecken på ditt påstående?
- Summera: Återkoppla till din första mening. Vilken slutsats drar du?

I akademiska sammanhang förekommer ibland en annan akronym, KEAL, som står för liknande delar:

- Kärnmening – Styckets bärande idé, till exempel ett påstående
- Exempel – Konkretisering; hänvisa till specifika delar av texten
- Analys – Förklara orsaker, samband och verkan
- Länk till kärnmeningen – Slutsats och summera

Exempel på instruktioner

STEG 1: Så här kan det se ut i en uppgift för elever som behöver mycket stöd i skrivandet. Jag ger ofta förslag på hur påståenden kan formuleras utifrån en frågeställning och visar exempel under varje del av skrivandet.

- Påstå något om huvudpersonen.
Du kan börja så här: *Emil i Lönneberga är omtänksam.*
- Exemplifiera genom att beskriva episoder i texten.
Exempel: *När Alfred har skurit sig i tummen blir Emil orolig. Lite senare under dagen blir Alfred sämre. Då ser*

Emil till att Alfred ligger varmt och skönt. Emil går också och hämtar mat, men Alfred orkar inte äta. Under natten...

- Förklara på vilka sätt de valda episoderna styrker ditt antagande. Skriv om orsaker, samband och verkan.
Exempel: *Alfred brukar alltid ställa upp för Emil och nu gör Emil samma sak. Emil vill att Alfred ska bli frisk så han gör sitt bästa för att ta hand om honom. Han finns där för Alfred i alla avseenden.*
- Summera ditt resonemang och dra slutsatser.
Exempel: *För Emil är Alfred den absolut viktigaste personen. Alfred betyder allt för Emil. Det är därför Emil är så omtänksam.*

STEG 2: För vana skribenter kan börjor och exempel plockas bort.

- Påstå: Svara på frågan med en hel mening.
- Exemplifiera: Beskriv några episoder i texten som styrker ditt antagande.
- Förklara: På vilka sätt är dessa episoder bevis/tecken på ditt påstående?
- Summera: Återkoppla till din första mening. Vilken slutsats drar du?

STEG 3: För erfarna elever kan instruktionerna till en skrivuppgift formuleras på olika sätt. Ett exempel:

Skriv om bokens motiv. Beskriv några unika exempel om varje motiv och hänvisa till vilken sida de förekommer. Förklara hur dina utvalda exempel är ett uttryck för motivet. Vilka samband finns mellan dem? Vad leder händelserna till? Dra slutsatser och återkoppla till det inledande påståendet.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Centralt innehåll*

Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.

Betygskriterier*

Eleven skriver olika slags texter med **god** språklig variation, **väl fungerande** struktur och innehåll samt **god** anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer språkliga normer på ett **väl fungerande** sätt.

* årskurs 7-9